

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (toinen jaosto)

12 päivänä toukokuuta 2011 *

Asiassa C-391/09,

jossa on kyse EY 234 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Vilniaus miesto 1 apylinkės teismas (Liettua) on esittänyt 8.9.2009 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 2.10.2009, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Malgožata Runevič-Vardyn ja

Lukasz Paweł Wardyn

vastaan

Vilniaus miesto savivaldybės administracija,

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija,

Valstybinė lietuvių kalbos komisija ja

* Oikeudenkäyntikieli: liettua.

Vilniaus miesto savivaldybės administracijos Teisės departamento Civilinės metrikacijos skyrius,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja J.N. Cunha Rodrigues sekä tuomarit A. Arabadjiev, A. Rosas, U. Löhmus ja A. Ó Caoimh (esittelevä tuomari),

julkisasiamies: N. Jääskinen,
kirjaaja: hallintovirkkamies R. Şereş,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 15.9.2010 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- Malgożata Runevič-Vardyn ja Łukasz Paweł Wardyn, edustajinaan advokatas E. Juchnevičius ja advokatas Ł. Wardyn,
- Liettuan hallitus, asiamiehinään D. Kriaučiūnas ja V. Balčiūnaitė,
- Tšekin hallitus, asiamiehenään M. Smolek,
- Viron hallitus, asiamiehinään L. Uibo ja M. Linntam,

- Latvian hallitus, asiamiehinään K. Drēviņa ja Z. Rasnača,

- Puolan hallitus, asiamiehinään M. Szpunar ja M. Jarosz,

- Portugalin hallitus, asiamiehinään L. Fernandes ja P.M. Pinto,

- Slovakian hallitus, asiamiehenään B. Ricziová,

- Euroopan komissio, asiamiehinään D. Maidani, A. Steiblyté ja J. Enegren,

kuultuaan julkisasiamiehen 16.12.2010 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee SEUT 18 artiklan ja SEUT 21 artiklan sekä rodusta tai etnisestä alkuperästä riippumattoman yhdenvertaisen kohtelun periaatteen täytäntöönpanosta 29.6.2000 annetun neuvoston direktiivin 2000/43/EY (EYVL L 180, s. 22) 2 artiklan 2 kohdan b alakohdan tulkintaa.

- 2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat Liettuan kansalainen Malgožata Runevič-Vardyn ja hänen aviopuolisonsa, Puolan kansalainen Łukasz Paweł Wardyn sekä Vilniaus miesto savivaldybės administracija (Vilnan kaupunki), Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija (Liettuan tasavallan oikeusministeriö), Valstybinė lietuvių kalbos komisija (liettuan kielen valtiollinen komitea) ja Vilniaus miesto savivaldybės administracijos Teisės departamento Civilinės metrikacijos skyrius (Vilnan kaupungin lakiasiainosaston väestörekisteriyksikkö, jäljempänä Vilnan väestörekisteriyksikkö) ja jossa on kyse siitä, että Vilnan väestörekisteriyksikkö kieläytyi muuttamasta pääasian kantajien etu- ja sukunimiä, sellaisina kuin ne on merkitty väestörekisteriüksikön heille antamiin henkilötietoja osoittaviin asiakirjoihin.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin säännöstö

- 3 Direktiivin 2000/43 johdanto-osan 12 ja 16 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(12) Kehitettäessä demokraattisia ja suvaitsevaisia yhteiskuntia, joiden täysivaltaisia jäseniä kaikkien ihmisten rodusta tai etnisestä alkuperästä riippumatta on voitava olla, rotuun tai etniseen alkuperään perustuvaan syrjintään kohdistuvien erityistoimien olisi ulotuttava palkkatyöhön tai itsenäisen ammatin harjoittajaksi pääsyä pitemmälle ja katettava myös esimerkiksi koulutus, sosiaalinen

suojelu, sosiaaliturva ja terveydenhuolto mukaan lukien, sosiaalietuudet sekä tavaroiden ja palvelujen saatavuus ja tarjonta.

--

(16) On tärkeää suojella kaikkia luonnollisia henkilöitä rotuun tai etniseen alkuperään perustuvalla syrjinnällä. --”

4 Direktiivin 2000/43 1 artiklassa säädetään, että tämän direktiivin ”tarkoituksena on luoda puitteet rotuun ja etniseen alkuperään perustuvan syrjinnän torjumiselle yhdenvertaisen kohtelun periaatteen toteuttamiseksi jäsenvaltioissa”.

5 Direktiivin 2 artiklan 1 kohdassa ja 2 kohdan b alakohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Tässä direktiivissä yhdenvertaisen kohtelun periaatteella tarkoitetaan, ettei minäänlaista rotuun tai etniseen alkuperään perustuvaa välitöntä tai välillistä syrjintää saa esiintyä.

2. Sovellettaessa 1 kohtaa:

--

b) välillisenä syrjintänä pidetään sitä, jos näennäisesti puolueeton säännös, peruste tai käytäntö saattaa tiettyä rotua tai etnistä alkuperää olevat henkilöt erityisen epäedulliseen asemaan muihin henkilöihin nähden, jollei [kyseinen säännös, peruste tai käytäntö ole objektiivisesti perusteltu oikeutetulla tavoitteella], ja jolleivät tavoitteen saavuttamiseksi käytetyt keinot ole asianmukaisia ja tarpeellisia.”

6 Direktiivin 3 artiklan 1 kohdassa määritellään direktiivin soveltamisala seuraavasti:

”Yhteisölle annetun toimivallan puitteissa tätä direktiiviä sovelletaan kaikkiin henkilöihin sekä julkisella että yksityisellä sektorilla, julkisyhteisöt mukaan lukien, kun kyseessä on:

- a) työn tai itsenäisen ammatin harjoittamista koskevat edellytykset, myös valinta- ja työhönottoperusteet, alasta ja ammattiasemasta riippumatta, sekä uralla eteneminen;
- b) kaikenlaisen ja kaikentasoisen ammatillisen ohjauksen, ammatillisen koulutuksen, ammatillisen erikoistumiskoulutuksen ja uudelleen koulutuksen saanti, mukaan lukien työkokemus;
- c) työolot ja -ehdot, myös irtisanominen ja palkka;
- d) jäsenyys ja toiminta työntekijä- tai työnantajajärjestössä tai muussa järjestössä, jonka jäsenillä on tietty ammatti, järjestöjen antamat etuudet;
- e) sosiaalinen suojelu, mukaan lukien sosiaaliturva ja terveydenhuolto;

- f) sosiaalietuudet;
- g) koulutus;
- h) yleisesti saatavilla olevien tavaroiden ja palvelujen saatavuus ja tarjonta, mukaan lukien asuminen.”

Kansallinen säännöstö

Perustuslaki

- 7 Liettuun perustuslain 14 §:n mukaan virallinen kieli on liettua.

Siviililaki

- 8 Liettuun siviililain (jäljempänä siviililaki) 2.20 §:n 1 momentissa säädetään, että ”jokaisella on oikeus nimeen. Tämä oikeus nimeen sisältää oikeuden sukunimeen, yhteen tai useampaan etunimeen ja nimimerkkiin”.

- 9 Siviililain 3.31 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Kummallakin puolisoilla on oikeus säilyttää sukunimensä avioliiton solmimisen jälkeen, valita puolisonsa sukunimi yhteiseksi sukunimeksi tai valita yhdistelmänimi, joka muodostetaan liittämällä puolison sukunimi omaan sukunimeen.”

- 10 Siviililain 3.281 §:ssä säädetään, että henkilötietoja osoittavien asiakirjojen rekisteröinti, uusiminen, muuttaminen, täydentäminen tai korjaaminen on tehtävä oikeusministeriön vahvistamien henkilötietoja koskevien sääntöjen mukaisesti.
- 11 Siviililain 3.282 §:ssä säädetään, että ”henkilötietoja osoittaviin asiakirjoihin tehtävät merkinnät on tehtävä liettuan kielellä. Etunimet, sukunimet ja paikannimet on kirjoitettava liettuan kielen sääntöjä noudattaen”.

Väestörekisteriä koskevat säännöt

- 12 Väestörekisteriä koskevista säännöistä 22.7.2008 annetun Liettuan oikeusministeriön asetuksen nro IR-294 (Žin., 2008, nro 88-3541) 11 §:n mukaan merkinnät henkilötietoja osoittaviin asiakirjoihin on tehtävä liettuan kielellä.

Henkilökortteja ja passeja koskevat säännöt

- 13 Henkilökorteista 6.11.2001 annetussa laissa nro IX-577 (Žin., 2001, nro 97-3417), sellaisena kuin se on muutettuna (Žin., 2008, nro 76-3007), ja 8.11.2001 annetussa passilaissa nro IX-590 (Žin., 2001, nro 99-3524), sellaisena kuin se on muutettuna (Žin., 2008, nro 87-3466), säädetään, että merkinnät henkilökorttiin ja passiin on tehtävä liettualaisin kirjaimin.
- 14 Liettuan tasavallan korkeimman neuvoston suku- ja etunimien kirjoittamisesta Liettuan tasavallan kansalaisten passihin 31.1.1991 tekemän päätöksen nro I-1031 (Žin., 1991, nro 5-132) 1–3 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Liettuan tasavallan kansalaisen passissa suku- ja etunimien on oltava kirjoitettu liettualaisin kirjaimin sen mukaisesti, miten liettuankieliset merkinnät on tehty asianomaisen hallussa olevaan passiin tai muuhun henkilötietoja osoittavaan asiakirjaan, jonka perusteella passi hänelle myönnetään.

2. Muuta kuin liettualaista alkuperää olevien henkilöiden etu- ja sukunimet on merkittävä Liettuan tasavallan kansalaisen passiin liettualaisin kirjaimin. Asianomaisen kirjallisesta pyynnöstä ja vahvistettuja menettelymääräyksiä noudattaen asianomaisen etu- ja sukunimi on kirjoitettava joko

- a) siten kuin ne äännetään mutta ei kieliopillisessa asussa (ilman liettualaisia päätteitä) tai

b) siten kuin ne äännetään ja kieliopillisessa asussa (liettualaisin päättein).

3. Sellaisen henkilön etu- ja sukunimet, joka on ollut jonkin toisen valtion kansalainen, voidaan kirjoittaa siten, kuin ne on merkitty kyseisen valtion myöntämään passiin tai vastaavaan asiakirjaan.”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

- 15 Pääasian ensimmäinen kantaja Runevič-Vardyn on 20.3.1977 Vilnassa syntynyt Liettuan kansalainen. Unionin tuomioistuimelle esitettyjen tietojen mukaan hän kuuluu Liettuan tasavallan puolalaisvähemmistöön mutta ei ole Puolan kansalainen.
- 16 Hänen kertomansa mukaan hänen vanhempansa antoivat hänelle puolalaisen etunimen ”Małgorzata” ja hänen isänsä sukunimen ”Runiewicz”.
- 17 Ennakkoratkaisupyynnön mukaan syntymätodistuksessa, joka annettiin pääasian ensimmäiselle kantajalle 14.6.1977, hänen etu- ja sukunimensä oli rekisteröity liettualaisessa muodossa eli muodossa ”Małgožata Runevič”. Sama etu- ja sukunimi on uudessa syntymätodistuksessa, jonka Vilnan väestörekisteriyksikkö antoi pääasian ensimmäiselle kantajalle 9.9.2003, sekä Liettuan passissa, jonka toimivaltaiset viranomaiset myönsivät hänelle 7.8.2002.

- 18 Pääasian kantajien esittämien huomautusten mukaan 14.6.1977 laadittu syntymätodistus oli laadittu kyrillisin kirjaimin, kun taas 9.9.2003 laaditussa todistuksessa käytettiin latinalaisia aakkosia ja pääasian ensimmäisen kantajan etu- ja sukunimi on merkitty siihen muodossa ”Malgożata Runevič”.
- 19 Pääasian ensimmäinen kantaja huomauttaa lisäksi, että Varsovan kaupungin väestörekisteriyksikkö antoi hänelle 31.7.2006 puolalaisen syntymätodistuksen. Tähän puolalaiseen todistukseen hänen etu- ja sukunimensä on merkitty puolalaisten oikeinkirjoitussääntöjen mukaisesti eli muodossa ”Małgorzata Runiewicz”. Pääasian kantajat toteavat, että Puolan toimivaltaiset viranomaiset ovat myös antaneet vihkitodistuksen, johon heidän suku- ja etunimensä on kirjoitettu puolalaisten oikeinkirjoitussääntöjen mukaisesti.
- 20 Asuttuaan ja työskenneltyään Puolassa jonkin aikaa pääasian ensimmäinen kantaja avioitui 7.7.2007 pääasian toisen kantajan kanssa. Vilnan väestörekisteriyksikön antamassa vihkitodistuksessa nimi ”Łukasz Paweł Wardyn” on kirjoitettu muodossa ”Lukasz Paweł Wardyn” – latinalaisia aakkosia on käytetty ilman tarketta –, kun puolestaan hänen vaimonsa nimi on muodossa ”Malgożata Runevič-Vardyn”, eli siinä on käytetty vain liettualaisia merkkejä, joihin ei kuulu W-kirjainta, myös siltä osin kuin hänen puolisonsa sukunimi on liitetty hänen omaan nimeensä.
- 21 Unionin tuomioistuimelle toimitetusta asiakirja-aineistosta käy ilmi, että pääasian kantajat asuvat nykyisin poikansa kanssa Belgiassa.
- 22 Pääasian ensimmäinen kantaja teki 16.8.2007 Vilnan väestörekisteriyksikölle hakemuksen siitä, että hänen syntymätodistukseensa merkitty etu- ja sukunimi ”Malgożata Runevič” muutettaisiin muotoon ”Małgorzata Runiewicz” ja että hänen

vihkitodistukseensa merkitty etu- ja sukunimi ”Malgožata Runevič-Vardyn” muutetaisiin muotoon ”Małgorzata Runiewicz-Wardyn”.

- 23 Vilnan väestörekisteriyksikkö ilmoitti pääasian ensimmäiselle kantajalle 19.9.2007 antamassaan vastauksessa, että voimassa olevan kansallisen lainsäädännön mukaan kyseisiin henkilötietoja osoittaviin asiakirjoihin tehtyjä merkintöjä ei ole mahdollista muuttaa.
- 24 Pääasian kantajat nostivat kanteen ennakkoratkaisupyynnön esittäneessä tuomioistuimessa.
- 25 Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin viittaa päätöksessään pääasian kantajien kanteensa tueksi esittämiin eri väitteisiin. Se toteaa, että pääasian toisen kantajan mukaan se, että Liettuan viranomaiset kieltäytyvät kirjoittamasta vihkitodistukseen hänen etunimiään puolalaisten oikeinkirjoitussääntöjen mukaisesti, merkitsee sellaisen unionin kansalaisen syrjintää, joka on solminut avioliiton muussa jäsenvaltiossa kuin lähtövaltiossaan. Jos avioliitto olisi solmittu Puolassa, hänen etunimensä olisi merkitty vihkitodistukseen samassa kirjoitusasussa kuin ne ovat hänen syntymätodistuksessaan. Koska W-kirjain ei virallisesti kuulu liettualaisiin aakkosiin, pääasian toinen kantaja pohtii, minkä vuoksi Liettuan viranomaiset säilyttivät hänen sukunimensä alkuperäisen kirjoitusasun, kun taas hänen etunimensä kirjoitusasua on muutettu.
- 26 Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin toteaa myös, että Vilnan väestörekisteriyksikkö ja muut osapuolet, joita asia koskee, eivät ole hyväksyneet pääasian kantajien vaatimusta siitä, että ne olisivat velvollisia muuttamaan henkilötietoja osoittaviin asiakirjoihin sisältyviä merkintöjä.

- 27 Ennakkoratkaisupyyntöstä käy ilmi, että perustuslakituomioistuin antoi 21.10.1999 ratkaisun korkeimman neuvoston etu- ja sukunimien kirjoittamisesta Liettuan kansalaisten passeihin 31.1.1991 tekemän päätöksen perustuslainmukaisuudesta. Se katsoi ratkaisussaan, että henkilön etu- ja sukunimi on kirjoitettava passiin virallisen kansalliskielen oikeinkirjoitussääntöjen mukaisesti, jotta tämän kielen perustuslaillista asemaa ei aseteta kyseenalaiseksi.
- 28 Koska Vilniaus miesto 1 apylinkės teismas katsoi, ettei se kykene antamaan selkeää vastausta käsiteltävänä olevassa asiassa erityisesti SEUT 18 ja SEUT 21 artiklan sekä direktiivin 2000/43 2 artiklan 2 kohdan b alakohdan osalta esille nousseisiin kysymyksiin, se päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

- ”1) Onko – – direktiivin 2000/43 – – säännösten perusteella kyseisen direktiivin 2 artiklan 2 kohdan b alakohtaa tulkittava siten, että siinä kielletään jäsenvaltioilta henkilöiden etniseen alkuperään perustuva välillinen syrjintä tilanteessa, jossa kansallisen säännösten mukaan heidän etu- ja sukunimensä voidaan kirjoittaa henkilötietoja osoittaviin asiakirjoihin vain kansalliskielen kirjaimin?
- 2) Onko – – direktiivin 2000/34 – – säännösten perusteella kyseisen direktiivin 2 artiklan 2 kohdan b alakohtaa tulkittava siten, että siinä kielletään jäsenvaltioilta henkilöiden etniseen alkuperään perustuva välillinen syrjintä tilanteessa, jossa kansallisen säännösten mukaan eri kansallista alkuperää tai kansalaisuutta olevien henkilöiden etu- ja sukunimet on kirjoitettava henkilötietoja osoittaviin asiakirjoihin latinalaisin kirjaimin ja käyttämättä tarkkeita, ligatuureja tai mitään muitakaan latinalaisten aakkosten kirjainten muunnoksia, joita käytetään muissa kielissä?

- 3) Onko [SEUT 21] artiklan 1 kohtaa, jonka mukaan jokaisella unionin kansalaisella on oikeus vapaasti liikkua ja oleskella jäsenvaltioiden alueella, ja [SEUT 18] artiklan ensimmäistä kohtaa, jossa kielletään kansalaisuuteen perustuva syrjintä, tulkittava siten, että niissä kielletään jäsenvaltioita antamasta kansallista säännöstöä, jonka mukaan etu- ja sukunimet voidaan kirjoittaa henkilötietoja osoittaviin asiakirjoihin vain kansalliskielen kirjaimin?
- 4) Onko [SEUT 21] artiklan 1 kohtaa, jonka mukaan jokaisella unionin kansalaisella on oikeus vapaasti liikkua ja oleskella jäsenvaltioiden alueella, ja [SEUT 18] artiklan ensimmäistä kohtaa, jossa kielletään kansalaisuuteen perustuva syrjintä, tulkittava siten, että niissä kielletään jäsenvaltioita antamasta kansallista säännöstöä, jonka mukaan eri kansallista alkuperää tai kansalaisuutta olevien henkilöiden etu- ja sukunimet on kirjoitettava henkilötietoja osoittaviin asiakirjoihin latinalaisin kirjaimin ja käyttämättä tarkkeita, ligatuureja tai mitään muitakaan latinalaisten aakkosten kirjainten muunnoksia, joita käytetään muissa kielissä?”

Toisen ja neljännen ennakkoratkaisukysymyksen tutkittavaksi ottaminen

- 29 On aluksi todettava Liettuan hallituksen esittävän, että unionin tuomioistuin jättäisi toisen ja neljännen ennakkoratkaisukysymyksen tutkimatta. Kyseinen hallitus toteaa, että ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen käsiteltäväksi on saatettu kante, joka koskee pääasian ensimmäisen kantajan kahta vaatimusta, jotka koskevat hänen syntymä- ja vihkitodistustaan, eikä pääasian toisen kantajan kannetta, joka koskee hänen vihkitodistustaan. Näissä olosuhteissa kysymykset pääasian toisen kantajan etunimien kirjoittamisesta eivät liity ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen ratkaistavana olevaan konkreettiseen ongelmaan. Unionin tuomioistuimen ei näin ollen tulisi vastata näihin kysymyksiin, koska pyydetyllä unionin

oikeuden tulkinnalla ei ole mitään yhteyttä kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävän asian tosiseikkoihin tai kohteeseen.

- 30 On muistettava, että SEUT 267 artiklassa vahvistetun unionin tuomioistuimen ja kansallisten tuomioistuinten yhteistyön puitteissa yksinomaan kansallisen tuomioistuimen, jossa asia on vireillä ja joka vastaa annettavasta ratkaisusta, tehtävänä on kuitenkin asian erityispiirteiden perusteella harkita, onko ennakkoratkaisu tarpeen asian ratkaisemiseksi ja onko sen unionin tuomioistuimelle esittämällä kysymyksillä merkitystä asian kannalta. Kun esitetyt kysymykset koskevat unionin oikeuden tulkintaa, unionin tuomioistuimen on tämän vuoksi lähtökohtaisesti ratkaistava ne (ks. mm. asia C-415/93, *Bosman*, tuomio 15.12.1995, Kok., s. I-4921, 59 kohta ja asia C-45/09, *Rosenblatt*, tuomio 12.10.2010, Kok., s. I-9391, 32 kohta).
- 31 Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan SEUT 267 artiklalla on lisäksi otettu käyttöön menettely, joka ei tarkoita riidan ratkaisemista, joka merkitsee välivaihetta kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä ja jossa asianosaisia kuullaan ainoastaan oikeudellisista seikoista, siten kuin kansallinen tuomioistuin on rajannut ne. Tässä yhteydessä unionin tuomioistuin on todennut, että Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 23 artiklan 1 kohdassa ilmauksella ”asianosaiset” tarkoitetaan niitä, joilla on tämä asema kansallisessa tuomioistuimessa käytävässä oikeudenkäynnissä (ks. asia 62/72, *Bollmann*, tuomio 1.3.1973, Kok., s. 269, 4 kohta ja asia C-73/07, *Satakunnan Markkinapörssi ja Satamedia*, määräys 12.9.2007, Kok., s. I-7075, 11 kohta).
- 32 Ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen toimittamista tiedoista käy ilmi, että sen käsiteltäväksi saatetun kanteen ovat laatineet pääasian molemmat kantajat eikä pelkästään pääasian ensimmäinen kantaja ja että he ovat ehdottaneet ennakkoratkaisupyynnön esittäneelle tuomioistuimelle mahdollisuutta esittää kysymyksiä unionin tuomioistuimelle. Kysymykset koskivat sekä pääasian ensimmäisen kantajan suku- ja etunimen muuttamisesta kieltäytymistä että sen tavan muuttamista, jolla pääasian toisen kantajan etunimet on kirjoitettu Liettuan toimivaltaisten viranomaisten hänelle antamissa henkilötietoja osoittavissa asiakirjoissa. Kysymykset, jotka tämä tuomioistuin on esittänyt käyttäessään sille SEUT 267 artiklassa annettua

yksinomaista toimivaltaa sekä sen ennakkoratkaisupyynnössään esittämät päätelmät koskevat pääasian molempien kantajien tilannetta.

- 33 Unionin tuomioistuin on todennut sille SEUT 267 artiklassa uskotusta tehtävästä, että se ei voi ratkaista kansallisen tuomioistuimen esittämää kysymystä, jos on ilmeistä, että kansallisen tuomioistuimen pyytämällä unionin oikeussäännön tulkitsemisella tai pätevyyden arvioimisella ei ole mitään yhteyttä kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävän asian tosiseikkoihin tai kohteeseen (ks. mm. asia C-143/94, Furlanis, tuomio 26.10.1995, Kok., s. I-3633, 12 kohta).
- 34 Kun otetaan kuitenkin huomioon ennakkoratkaisupyynnön sisältyvät tiedot – erityisesti niistä tämän tuomion 26 kohdassa esitetyt – sekä ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen määritelmä sen käsiteltäväksi saatetun asian kohteesta ja ulottuvuudesta, ei ole ilmeistä, että sen pyytämällä unionin oikeussääntöjen tulkitsemisellä ei olisi mitään yhteyttä pääasian tosiseikkoihin tai kohteeseen.
- 35 Tästä seuraa, että esitetyt toinen ja neljäs kysymys on otettava tutkittaviksi.

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Ensimmäinen ja toinen kysymys

- 36 Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin haluaa ensimmäisellä ja toisella kysymyksellään – joita on syytä tarkastella yhdessä – selvittää, onko direktiivin

2000/43 2 artiklan 2 kohdan b alakohta esteenä sille, että jäsenvaltion kansalliset viranomaiset kieltäytyvät kansallisen lainsäädännön, jonka mukaan henkilön etu- ja sukunimet voidaan kirjoittaa tämän valtion henkilötietoja osoittaviin asiakirjoihin vain virallisen kansalliskielen oikeinkirjoitussääntöjen mukaisesti, muuttamasta henkilön suku- ja etunimen kirjoitusasua, joten nimet on kirjoitettava kansalliskielen kirjaimin käyttämättä tarkkeita, ligatuureja tai mitään muitakaan latinalaisten aakkosten kirjainten muunnoksia, joita käytetään muissa kielissä.

- 37 Liettuun, Tšekin, Viron, Puolan ja Slovakian hallitukset sekä Euroopan komissio väittävät, että henkilötietoja osoittavia asiakirjoja koskevat kansalliset säännöt eivät kuulu direktiivin 2000/43 soveltamisalaan, sellaisena kuin se kuvataan direktiivin 3 artiklan 1 kohdassa. Pääasian ensimmäinen kantaja ei ole millään tavoin osoittanut, että hän olisi kärsinyt konkreettista haittaa johonkin rotuun tai etniseen ryhmään kuulumisen vuoksi jollakin direktiivin 2000/43 aineelliseen soveltamisalaan kuuluvalla alalla.
- 38 Pääasian kantajat väittävät sen sijaan, että direktiivin 2000/43 soveltamisala on hyvin laaja ja kattaa suuren osan yhteiskunnallisen elämän aloista. Jotta voidaan käyttää tiettyjä direktiivissä säädettyjä oikeuksia ja jotta olisi mahdollisuus käyttää tavaroita ja palveluja sekä tarjota julkisesti direktiivin 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja tavaroita ja palveluja, on siis välttämätöntä esittää henkilötodistus ja erilaisia asiakirjoja, todistuksia tai tutkintotodistuksia.
- 39 On aluksi palautettava mieleen, että direktiivin 2000/43 tarkoituksena on sen 1 artiklan mukaan luoda puitteet rotuun ja etniseen alkuperään perustuvan syrjinnän torjumiselle yhdenvertaisen kohtelun periaatteen toteuttamiseksi jäsenvaltioissa.

- 40 Direktiivin johdanto-osan 16 perustelukappaleen mukaan on tärkeää suojella kaikkia luonnollisia henkilöitä rotuun tai etniseen alkuperään perustuvalta syrjinnältä.
- 41 Direktiivin 2000/43 aineellisesta soveltamisalasta todetaan sen johdanto-osan 12 perustelukappaleessa, että kehitettäessä demokraattisia ja suvaitsevaisia yhteiskuntia, joiden täysivaltaisia jäseniä kaikkien ihmisten rodusta tai etnisestä alkuperästä riippumatta on voitava olla, rotuun tai etniseen alkuperään perustuvaan syrjintään kohdistuvien erityistoimien olisi ulotuttava palkkatyöhön tai itsenäisen ammatin harjoittajaksi pääsyä pitemmälle ja katettava myös direktiivin 3 artiklan 1 kohdassa lueteltujen kaltaiset alat.
- 42 Viimeksi mainitussa säännöksessä säädetään, että yhteisölle, josta sittemmin on tullut Euroopan unioni, annetun toimivallan puitteissa tätä direktiiviä sovelletaan kaikkiin henkilöihin sekä julkisella että yksityisellä sektorilla, julkisyhteisöt mukaan lukien, kun kyseessä ovat tässä säännöksessä tyhjentävästi luetellut ja tämän tuomion 6 kohdassa toistetut alat.
- 43 Näissä olosuhteissa on todettava, että kun otetaan huomioon direktiivin 2000/43 tavoite ja sillä suojattavien oikeuksien luonne sekä se, että tämä direktiivi on vain ilmaus asianomaisella alalla yhdenvertaisuusperiaatteesta, joka on yksi unionin oikeuden yleisistä oikeusperiaatteista ja tunnustettu Euroopan unionin perusoikeuskirjan 21 artiklassa, kyseisen direktiivin soveltamisalaa ei voida määritellä suppeasti.
- 44 Tästä ei kuitenkaan seuraa, että suku- ja etunimien kirjoittamista henkilötietoja osoittaviin asiakirjoihin koskevan kansallisen säännösten olisi katsottava kuuluvan direktiivin 2000/43 soveltamisalaan.

- 45 Vaikka direktiivin 2000/43 3 artiklan 1 kohdan h alakohtaan sisältyykin yleinen viittaus yleisesti saatavilla olevien tavaroiden ja palvelujen saatavuuteen ja tarjontaan, ei voida katsoa, kuten julkisasiamies toteaa ratkaisuehdotuksensa 58 kohdassa, että tällainen kansallinen säännöstö kuuluisi kyseisessä säännöksessä tarkoitetun palvelun käsitteen piiriin.
- 46 On lisäksi syytä muistaa, että Euroopan unionin neuvoston EY 13 artiklan mukaisesti yksimielisesti hyväksymän direktiivin 2000/43 valmisteluasiakirjoista käy ilmi, että neuvosto ei halunnut ottaa huomioon Euroopan parlamentin esittämää muutosehdotusta, jonka mukaan direktiivin 3 artiklan 1 kohdassa lueteltujen toimintojen joukkoon olisi otettu ”minkä tahansa julkisen elimen tai viranomaisen harjoittama toiminta, myös järjestyksen ylläpitäminen, maahanmuuton valvonta ja rikos- ja siviilioikeudellinen järjestelmä” ja jonka mukaan ne olisivat tämän vuoksi kuuluneet direktiivin soveltamisalaan.
- 47 Tästä seuraa, että vaikka – kuten tämän tuomion 43 artiklasta käy ilmi – direktiivin 2000/43 soveltamisalaa, sellaisena kuin se on määritelty direktiivin 3 artiklan 1 kohdassa, ei pidä tulkita suppeasti, se ei kata pääasiassa kyseessä olevan kaltaista kansallista säännöstöä, joka koskee suku- ja etunimien kirjoittamista henkilötietoja osoittaviin asiakirjoihin.
- 48 Tässä tilanteessa on todettava, että kansallinen säännöstö, jonka mukaan henkilön etu- ja sukunimet voidaan kirjoittaa tämän valtion henkilötietoja osoittaviin asiakirjoihin vain virallisen kansalliskielen oikeinkirjoitussääntöjen mukaisesti, koskee tilannetta, joka ei kuulu direktiivin 2000/43 soveltamisalaan.

Kolmas ja neljäs kysymys

- 49 Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin haluaa näillä kysymyksillä, joita on syytä tarkastella yhdessä, selvittää, ovatko SEUT 18 ja SEUT 21 artikla esteenä sille, että toimivaltaiset kansalliset viranomaiset kieltäytyvät kansallisen säännösten nojalla, jonka mukaan henkilön etu- ja sukunimet voidaan kirjoittaa tämän valtion henkilötietoja osoittaviin asiakirjoihin vain virallisen kansalliskielen oikeinkirjoitussääntöjen mukaisesti, muuttamasta henkilön suku- ja etunimen kirjoitusasua, joten nimet on kirjoitettava ainoastaan kansalliskielen kirjaimin käyttämättä tarkkeita, ligatuureja tai mitään muitakaan latinalaisten aakkosten kirjainten muunnoksia, joita käytetään muissa kielissä.
- 50 Nämä kysymykset koskevat pääasian kolmea erillistä osatekijää:
- pääasian ensimmäisen kantajan vaatimusta siitä, että hänen tyttö- ja etunimensä kirjoitetaan hänen syntymätodistuksessaan ja vihkitodistuksessaan puolalaisten oikeinkirjoitussääntöjen mukaisessa muodossa, mikä merkitsee puolan kielessä käytettävien tarkkeiden käyttämistä
  - pääasian kantajien vaatimuksia siitä, että pääasian toisen kantajan sukunimi, joka on liitetty pääasian ensimmäisen kantajan tyttönimeen ja joka esiintyy vihkitodistuksessa, kirjoitetaan puolalaisten oikeinkirjoitussääntöjen mukaisesti
  - pääasian toisen kantajan vaatimusta siitä, että hänen etunimensä kirjoitetaan kyseisessä todistuksessa muodossa, joka noudattaa puolalaisia oikeinkirjoitussääntöjä.

Alustavia huomautuksia sovellettavista unionin oikeussäännöistä

- 51 Ensiksi on tutkittava, kuuluuko pääasian ensimmäisen kantajan tilanne – toisin kuin erityisesti Liettuan ja Tšekin hallitukset väittävät – toimivaltaisten Liettuan viranomaisten antamien pääasian kohteena olevien henkilötietoja osoittavien asiakirjojen osalta unionin oikeuden ja erityisesti unionin kansalaisuutta koskevien perustamissopimuksen määräysten soveltamisalaan.
- 52 Liettuan hallitus toteaa syntymätodistuksen osalta, että kyse on henkilötietoja osoittavasta asiakirjasta, joka annettiin ensimmäisen kerran 14.6.1977 eli paljon ennen Liettuan tasavallan liittymistä Euroopan unioniin. Kyse on lisäksi asiakirjasta, jonka Liettuan kansalaiselle ovat antaneet kyseisen jäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset. Pääasian ensimmäisen kantajan tilanne on siis täysin jäsenvaltion sisäinen tilanne siltä osin kuin kyse on hänen syntymätodistuksestaan. Tästä seuraa, että pääasian ensimmäisen kantajan esittämä vaatimus tämän todistuksen muuttamisesta ei ajallisesti eikä aineellisesti kuulu unionin oikeuden eikä erityisesti unionin kansalaisuutta koskevien säännösten ja määräysten soveltamisalaan.
- 53 Viimeksi mainittujen säännösten ja määräysten ajallisesta soveltamisesta käsiteltävässä asiassa on todettava, että pääasiassa ei ole kyse sellaisten unionin oikeuteen perustuvien oikeuksien tunnustamisesta, jotka väitetään saavutetun ennen Liettuan tasavallan liittymistä unioniin ja unionin kansalaisuutta koskevien määräysten voimaantuloa sen osalta. Tässä asiassa on kyse nykyhetkellä tapahtuvasta unionin kansalaiseen kohdistuvasta rajoituksesta tai syrjinnästä (ks. vastaavasti asia C-224/98, D’Hoop, tuomio 11.7.2002, Kok., s. I-6191, 24 kohta).
- 54 Pääasian ensimmäinen kantaja ei vaadi, että hänen syntymätodistustaan muutettaisiin taannehtivin vaikutuksin, vaan että hänellä unionin kansalaisena olevan liikkumavapauden helpottamiseksi – pääasian ensimmäinen kantaja on avioiduttuaan Puolan

kansalaisen kanssa asettunut asumaan Belgiaan, jossa hän on synnyttänyt pojan, jolla on Liettuan ja Puolan kansalaisuus – toimivaltaiset Liettuan viranomaiset antaisivat hänelle syntymätodistuksen, jossa hänen tyttö- ja etunimensä on kirjoitettu Puolan oikeinkirjoitussääntöjen mukaisesti.

- 55 Unionin tuomioistuin on jo todennut, että unionin kansalaisuutta koskevia määräyksiä sovelletaan niiden voimaantulosta lukien. On siis katsottava, että niitä on sovellettava aiemmin syntyneiden tilanteiden nykyisiin vaikutuksiin (ks. em. asia D’Hoop, tuomion 25 kohta).
- 56 Tästä seuraa, että syrjintää tai rajoitusta, jonka pääasian ensimmäinen kantaja väittää aiheutuvan siitä, että hänen tyttö- ja etunimensä kirjoitusasua kieltäydytään muuttamasta hänen syntymätodistukseensa, voidaan lähtökohtaisesti arvioida SEUT 18 ja SEUT 21 artiklan perusteella.
- 57 Kysymystä unionin kansalaisuutta koskevien säännösten ja määräysten ajallisesta soveltamisesta ei synny pääasian kantajien 7.7.2007 annetun vihkitodistuksen muuttamista koskevan vaatimuksen osalta.
- 58 Siitä, onko pääasian ensimmäisen kantajan syntymä- ja vihkitodistusten muuttamista koskeva vaatimus täysin jäsenvaltion sisäinen tilanne, joka ei kuulu unionin oikeuden soveltamisalaan, koska kyse on hänen lähtövaltionsa toimivaltaisten viranomaisten hänelle antamista henkilötietoja osoittavista asiakirjoista, on todettava, että – kuten tämän tuomion 54 kohdasta ilmenee – pääasian ensimmäinen kantaja, joka on käyttänyt hänelle välittömästi SEUT 21 artiklassa annettua oikeutta liikkua ja oleskella vapaasti, pyytää näiden todistusten muuttamista, jotta hän voi helpommin käyttää tätä oikeuttaan. Hän perustaa vaatimuksensa erityisesti SEUT 21 artiklaan ja tuo esiin

haitat, joita hänelle aiheutuu näissä määräyksissä annettujen oikeuksien käyttämisestä, kun hänen on käytettävä sellaisia henkilötietoja osoittavia asiakirjoja, joista hänen suku- ja etunimensä eivät ilmene niiden puolalaisessa muodossa, minkä vuoksi ne eivät ilmennä suhdetta, joka hänellä on pääasian toiseen kantajaan tai edes hänen poikaansa.

- 59 Tältä osin on muistettava, että SEUT 20 artiklan mukaan jokaisella, jolla on jonkin jäsenvaltion kansalaisuus, on unionin kansalaisen asema (ks. mm. em. asia D’Hoop, tuomion 27 kohta ja asia C-34/09, Ruiz Zambrano, tuomio 8.3.2011, Kok., s. I-1177, 40 kohta). Pääasian ensimmäisellä kantajalla, joka on unionin jäsenvaltion kansalainen, on tämä asema.
- 60 Unionin tuomioistuin on tunnustanut unionin kansalaisen asemalle primaarioikeudessa annetun merkityksen ja todennut useaan otteeseen, että unionin kansalaisen aseman tarkoituksena on olla jäsenvaltioiden kansalaisten perustavanlaatuinen asema (ks. asia C-413/99, Baumbast ja R, tuomio 17.9.2002, Kok., s. I-7091, 82 kohta; asia C-135/08, Rottmann, tuomio 2.3.2010, Kok., s. I-1449, 43 ja 56 kohta ja em. asia Ruiz Zambrano, tuomion 41 kohta).
- 61 Tämä asema mahdollistaa sen, että näistä kansalaisista samassa tilanteessa olevat saavat perustamissopimuksen aineellisella soveltamisalalla osakseen saman oikeudellisen kohtelun kansalaisuudestaan riippumatta, jollei tätä koskevista nimenomaisesti määrätyistä poikkeuksista muuta johdu (ks. mm. asia C-184/99, Grzelczyk, tuomio 20.9.2001, Kok., s. I-6193, 31 kohta).
- 62 Tällaisiin tilanteisiin unionin oikeuden aineellisella soveltamisalalla kuuluvat erityisesti tilanteet, jotka koskevat perustamissopimuksessa taattujen perusvapauksien, erityisesti SEUT 21 artiklassa myönnetyn vapauden liikkua ja oleskella jäsenvaltioiden alueella, käyttämistä (ks. em. asia Grzelczyk, tuomion 33 kohta ja em. asia D’Hoop, tuomion 29 kohta).

- 63 Vaikka unionin oikeuden nykytilassa säännöt, jotka koskevat henkilön suku- ja etunimen kirjoittamista henkilötietoja osoittaviin asiakirjoihin, kuuluvatkin jäsenvaltioiden toimivaltaan, niiden on kuitenkin tätä toimivaltaa käyttäessään noudatettava unionin oikeutta ja erityisesti perustamissopimuksen määräyksiä, jotka koskevat jokaiselle unionin kansalaiselle tunnustettua oikeutta vapaasti liikkua ja oleskella jäsenvaltioiden alueella (ks. vastaavasti asia C-148/02, Garcia Avello, tuomio 2.10.2003, Kok., s. I-11613, 25 ja 26 kohta; asia C-353/06, Grunkin ja Paul, tuomio 14.10.2008, Kok., s. I-7639, 16 kohta ja asia C-208/09, Sayn-Wittgenstein, tuomio 22.12.2010, Kok., s. I-13693, 38 ja 39 kohta).
- 64 Pääasiassa on riidatonta, että molemmat pääasian kantajat ovat unionin kansalaisina käyttäneet oikeuttaan liikkua ja oleskella muissa jäsenvaltioissa kuin lähtöjäsenvaltioissaan.
- 65 Koska SEUT 21 artiklaan ei sisälly pelkästään oikeus liikkua ja oleskella vapaasti jäsenvaltioiden alueella vaan myös – kuten tämän tuomion 61 ja 62 kohdasta käy ilmi ja kuten komissio on todennut huomautuksissaan – kaiken kansalaisuuteen perustuvan syrjinnän kieltö, on syytä tarkastella suhteessa tähän määräykseen sitä, että jäsenvaltion viranomaiset kieltäytyvät muuttamasta henkilötietoja osoittavia asiakirjoja pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa.

Vapaan liikkuvuuden rajoituksen olemassaolo

- 66 Ensiksi on todettava, että henkilön etu- ja sukunimi ovat osa hänen identiteettiään ja yksityiselämäänsä, jonka suoja vahvistetaan Euroopan unionin perusoikeuskirjan 7 artiklassa ja ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn, Roomassa

4.11.1950 allekirjoitetun yleissopimuksen 8 artiklassa. Vaikka yleissopimuksen 8 artiklassa ei nimenomaisesti tätä mainita, henkilön etu- ja sukunimi liittyvät hänen yksityis- ja perhe-elämäänsä, koska niiden avulla hänet voidaan tunnistaa henkilönä ja koska ne osoittavat hänen siteitään tiettyyn perheeseen (ks. mm. em. asia Sayn-Wittgenstein, tuomion 52 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

- 67 Koska unionin kansalaiselle on tunnustettava kaikissa jäsenvaltioissa sama oikeudellinen kohtelu kuin samassa tilanteessa oleville näiden jäsenvaltioiden kansalaisille, olisi vapaata liikkuvuutta koskevan oikeuden vastaista, jos häneen voitaisiin siinä jäsenvaltiossa, jonka kansalainen hän on, soveltaa epäedullisempaa kohtelua kuin siinä tapauksessa, että hän ei olisi käyttänyt perustamissopimuksessa annettuja liikkumisvapautta koskevia oikeuksia (em. asia D’Hoop, tuomion 30 kohta).
- 68 Unionin tuomioistuin on jo todennut, että kansallinen säännöstö, jolla tietyt oman maan kansalaiset asetetaan huonompaan asemaan pelkästään sen vuoksi, että he ovat käyttäneet vapauttaan liikkua ja oleskella toisessa jäsenvaltiossa, on SEUT 21 artiklan 1 kohdassa jokaiselle unionin kansalaiselle tunnustettuja vapauksia koskeva rajoitus (ks. mm. em. asia Grunkin ja Paul, tuomion 21 kohta ja em. asia Sayn-Wittgenstein, tuomion 21 kohta).
- 69 Siltä osin kuin ensiksi on kyse pääasian ensimmäisen kantajan vaatimuksesta, joka koskee hänen etu- ja tyttönimensä muuttamista Vilnan väestörekisteriyksikön antamiin syntymä- ja vihkitodistuksiin, on todettava, että kun unionin kansalainen muuttaa toiseen jäsenvaltioon ja solmii tämän jälkeen avioliiton tämän toisen jäsenvaltion kansalaisen kanssa, se, että sukunimi, joka unionin kansalaisella oli ennen avioliittoaan, ja hänen etunimensä voidaan muuttaa ja kirjoittaa hänen lähtöjäsenvaltionsa antamiin henkilötietoja osoittaviin asiakirjoihin vain viimeksi mainitun jäsenvaltion kirjaimin, ei merkitse epäsuotuisampaa kohtelua kuin se, jota hän olisi saanut ennen kuin hän käytti perustamissopimuksen tarjoamia henkilöiden vapaata liikkuvuutta koskevia mahdollisuuksia.

- 70 Tällaisen oikeuden puuttuminen ei siis ole omiaan saamaan unionin kansalaista luopumaan SEUT 21 artiklassa tunnustetuista liikkumista koskevien oikeuksien käyttämisestä eikä tämän vuoksi merkitse rajoitusta. Kaikissa Liettuan toimivaltaisten viranomaisten pääasian ensimmäiselle kantajalle antamissa asiakirjoissa, jotka ovat kanteen kohteena, etunimi ja syntymän yhteydessä rekisteröity tyttönimi on kirjoitettu yhdenmukaisella tavalla, joten mainittujen oikeuksien käyttämistä ei ole rajoitettu.
- 71 Tästä seuraa, että SEUT 21 artikla ei ole esteenä sille, että jäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset kieltäytyvät kansallisen säännösten nojalla, jonka mukaan henkilön suku- ja etunimet voidaan kirjoittaa tämän valtion henkilötietoja osoittaviin asiakirjoihin ainoastaan virallisen kansalliskielen oikeinkirjoitussääntöjä noudattaen, muuttamasta erään kansalaisensa sukunimeä, joka tällä oli ennen avioliittoaan, ja tämän etunimeä, kun nimet on rekisteröity syntymän yhteydessä kyseisen säännösten mukaisesti.
- 72 Siltä osin kuin toiseksi on kyse pääasian kantajien muutosvaatimuksista, jotka koskevat aviomiehen sukunimen lisäämistä pääasian ensimmäisen kantajan tyttönimeen vihkitodistuksessa, on palautettava mieleen, että tämä lisäys tehtiin pääasian kantajien nimenomaisesta vaatimuksesta voimassa olevan Liettuan säännösten mukaisesti.
- 73 Monet jokapäiväisen elämän toimet sekä julkisella että yksityisellä tasolla edellyttävät henkilöllisyyden todistamista ja lisäksi perheen osalta sen jäsenten välillä vallitsevien suhteiden todistamista. Pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen unionin kansalaisten muodostaman pariskunnan, joka asuu ja työskentelee muussa jäsenvaltiossa kuin lähtöjäsenvaltiossaan, on Euroopan unionin kansalaisten ja heidän perheenjäsentensä oikeudesta liikkua ja oleskella vapaasti jäsenvaltioiden alueella, asetuksen (ETY) N:o 1612/68 muuttamisesta ja direktiivien 64/221/ETY, 68/360/ETY, 72/194/

ETY, 73/148/ETY, 75/34/ETY, 75/35/ETY, 90/364/ETY, 90/365/ETY ja 93/96/ETY kumoamisesta 29.4.2004 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2004/38/EY (EUVL L 158, s. 77 sekä oikaisut EUVL 2004, L 229, s. 35; EUVL 2005, L 197, s. 34 ja EUVL 2007, L 204, s. 28) säännösten mukaisesti kyttävä todistamaan välillään vallitseva suhde.

- 74 Pääasian ensimmäisen kantajan etu- ja tyttönimen erilaiset oikeinkirjoitustavat Lietuan ja Puolan viranomaisten antamissa väestörekisteriasiakirjoissa perustuvat hänen vapaaseen valintaansa eivätkä sellaisinaan rajoita hänen oikeuttaan liikkua ja oleskella vapaasti. Ei voida kuitenkaan sulkea pois sitä, että siitä, että hänen aviomiehensä sukunimi on vihkitodistuksessa yhdistetty hänen tyttönimeensä muodossa, joka ei vastaa aviomiehen sukunimeä sellaisena kuin se on rekisteröity tämän lähtöjäsenvaltiossa, eikä myöskään tapaa, jolla se on pääasian toisen kantajan osalta kirjoitettu samaan vihkitodistukseen, voi aiheutua asianomaisille haittaa.
- 75 Tällaista haittaa voi syntyä siitä, että pariskunnan muodostavien kahden henkilön käyttämä sama sukunimi kirjoitetaan eri tavalla (ks. vastaavasti em. asia Garcia Avello, tuomion 36 kohta ja em. asia Sayn-Wittgenstein, tuomion 55 ja 66 kohta).
- 76 Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan on kuitenkin niin, että jotta kieläytyminen muuttamasta pääasian kantajien yhteistä sukunimeä kyseessä olevan kansallisen säännösten nojalla olisi SEUT 21 artiklassa tunnustettuja vapauksia koskeva rajoitus, sen pitää olla omiaan aiheuttamaan asianomaisille henkilöille ”vakavaa haittaa” hallinnollisesti, työelämässä ja yksityiselämässä (ks. vastaavasti em. asia Garcia Avello, tuomion 36 kohta; em. asia Grunkin ja Paul, tuomion 23–28 kohta ja em. asia Sayn-Wittgenstein, tuomion 67, 69 ja 70 kohta).

- 77 Ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen on näin ollen ratkaistava, onko sen vuoksi, että toimivaltaiset viranomaiset kieltäytyvät muuttamasta yhden perheenjäsenen sukunimen kirjoitusasun V-kirjaimen W-kirjaimeksi, pääasian kantajien kaltaisen perheen kannalta olemassa tosiasiallinen vaara siitä, että he joutuvat nimien erilaisuuden vuoksi hälventämään henkilöllisyyttään tai esittämiensä asiakirjojen aitoutta koskevia epäilyksiä. Jos pääasian olosuhteissa tämä kieltäytyminen merkitsee sitä, että näihin asiakirjoihin sisältyvien tietojen todenperäisyys kyseenalaistetaan ja kyseisen perheen henkilöllisyydestä ja sen jäsenten välisestä suhteesta herää epäilyksiä, tällä voi olla huomattavia seurauksia muun muassa suoraan SEUT 21 artiklalla annetun oleskeluoikeuden käyttämiseen (ks. myös vastaavasti em. asia Garcia Avello, tuomion 36 kohta ja em. asia Sayn-Wittgenstein, tuomion 55 ja 66–70 kohta).
- 78 Tämän vuoksi ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen tehtävänä on ratkaista, onko se, että jäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset kieltäytyvät kansallisen säännösten mukaisesti muuttamasta unionin kansalaisista muodostuvan pariskunnan vihkitodistusta siten, että puolisoiden yhteinen sukunimi kirjoitetaan yhtäältä yhdenmukaisella tavalla ja toisaalta sen puolison lähtöjäsenvaltion oikeinkirjoitussääntöjen mukaisesti, jonka sukunimi on kyseessä, omiaan aiheuttamaan asianomaisille vakavaa haittaa hallinnollisesti, työelämässä ja yksityiselämässä. Jos näin on, kyse on SEUT 21 artiklassa jokaiselle unionin kansalaiselle tunnustettuja vapauksia koskevasta rajoituksesta.
- 79 Siltä osin kuin kolmanneksi on kyse pääasian toisen kantajan vaatimuksesta, joka koskee hänen etunimiensä kirjoittamista Vilnan väestökisteriyksikön antamaan vihkitodistukseen puolalaisten oikeinkirjoitussääntöjen mukaiseen muotoon eli "Łukasz Paweł", on palautettava mieleen, että nämä etunimet on kirjoitettu kyseiseen todistukseen muodossa "Łukasz Paweł". Näiden kirjoitusasujen ero johtuu siitä, että on jätetty pois tarkkeet, joita liettuan kielessä ei käytetä.

- 80 Tältä osin pääasian toinen kantaja ja Puolan hallitus väittävät, että kaikista jäsenvaltion viranomaisten tekemistä muutoksista henkilön etu- tai sukunimen alkuperäiseen oikeinkirjoitukseen, joka sisältyy henkilön lähtövaltion antamiin henkilötietoja osoittaviin asiakirjoihin, voi olla haitallisia seurauksia, riippumatta siitä, merkitseekö muutos asianomaisen etu- ja/tai sukunimen uutta kirjoitusasua vai pelkästään tarkkeiden poistamista kyseisistä nimistä. Etu- ja/tai sukunimen ääntäminen saattaa muuttua, ja tarkkeen poistaminen voi joissakin tapauksissa merkitä uuden nimen luomista.
- 81 Kuten julkiasiamies toteaa ratkaisuehdotuksensa 96 kohdassa, tarkkeet jätetään monissa jokapäiväisen elämän toiminnoissa usein pois eräisiin tietokonejärjestelmiin liittyvien objektiivisten rajoitteiden kaltaisista teknisistä syistä. Lisäksi henkilölle, joka ei hallitse vierasta kieltä, tarkkeiden merkitys on usein tuntematon, eikä niitä edes välttämättä havaita. On siis epätodennäköistä, että tällaisten merkkien poistaminen yksin voisi aiheuttaa asianomaiselle henkilölle tämän tuomion 76 kohdassa lainatussa oikeuskäytännössä tarkoitettua tosiasiallista ja vakavaa haittaa sellaisella tavalla, että heräisi epäilyksiä hänen identiteetistään sekä hänen esittämiensä asiakirjojen aitoudesta tai niihin sisältyvien tietojen todenperäisyydestä.
- 82 Tästä seuraa, että se, että jäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset kieltäytyvät sovellettavan kansallisen säännösten nojalla muuttamasta unionin kansalaisen, joka on toisen jäsenvaltion kansalainen, vihkitodistusta siten, että asianomaisen kansalaisen etunimet kirjoitettaisiin tähän todistukseen tarkkeineen sellaisina kuin ne on kirjoitettu hänen lähtöjäsenvaltionsa antamiin henkilöllisyyttä osoittaviin asiakirjoihin viimeksi mainitun jäsenvaltion virallisen kansalliskielen oikeinkirjoitussääntöjen mukaisessa muodossa, ei ole pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa SEUT 21 artiklassa jokaiselle unionin kansalaiselle tunnustettuja vapauksia koskeva rajoitus.

Unionin kansalaisten liikkumis- ja oleskeluvapauden rajoituksen olemassaolo

- 83 Jos ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin katsoo, että se, että pääasian kantajien yhteisen sukunimen muuttamisesta kieltäytyminen merkitsee SEUT 21 artiklan rajoitusta, on muistettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan henkilöiden vapaan liikkumisen rajoitus voi olla oikeutettu ainoastaan, jos se perustuu objektiivisiin syihin ja jos se on oikeassa suhteessa kansallisessa oikeudessa hyväksyttävästi tavoiteltuun päämäärään (ks. mm. em. asia Grunkin ja Paul, tuomion 29 kohta ja em. asia Sayn-Wittgenstein, tuomion 81 kohta).
- 84 Useat unionin tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneet hallitukset katsovat, että on hyväksyttävää, että jäsenvaltio varmistaa virallisen kansalliskielen suojelun kansallisen yhtenäisyyden turvaamiseksi ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden säilyttämiseksi. Liettuan hallitus korostaa erityisesti, että liettuan kieli on perustuslaillinen arvo, jolla suojellaan kansan identiteettiä, edistetään kansalaisten integroitumista sekä huolehditaan kansallisen suvereniteetin ilmaisemisesta, valtion jakamattomuudesta sekä valtion ja alueellisten yhteisöjen moitteettomasta toiminnasta.
- 85 Tältä osin on todettava, että unionin oikeussäännöt eivät estä sellaisen politiikan toteuttamista, jonka tavoitteena on puolustaa ja edistää jäsenvaltion kieltä, joka on samalla kertaa kansalliskieli ja ensimmäinen virallinen kieli (ks. asia C-379/87, Groener, tuomio 28.11.1989, Kok., s. 3967, 19 kohta).
- 86 SEU 3 artiklan 3 kohdan neljännen alakohdan ja Euroopan unionin perusoikeuskirjan 22 artiklan mukaan unioni kunnioittaa kulttuuriensa ja kieltensä rikkautta ja monimuotoisuutta. SEU 4 artiklan 2 kohdan mukaan unioni kunnioittaa jäsenvaltioiden kansallista identiteettiä, johon kuuluu myös valtion virallisen kansalliskielen suojelu.

- 87 Tästä seuraa, että tavoite, johon pyritään pääasiassa kyseessä olevan kaltaisella kansallisella säännöstöllä, jonka tarkoituksena on suojella virallista kansalliskieltä siten, että siinä edellytetään tämän kielen oikeinkirjoitussääntöjen noudattamista, on lähtökohtaisesti hyväksyttävä tavoite, jolla voidaan oikeuttaa SEUT 21 artiklassa vahvistettujen vapaata liikkuvuutta ja oleskelua koskevien oikeuksien rajoitukset, ja se voidaan ottaa huomioon verrattaessa oikeutettuja intressejä ja mainittuja unionin oikeudessa tunnustettuja oikeuksia.
- 88 SEUT 21 artiklassa vahvistetun kaltaista perusvapautta rajoittavat toimenpiteet voidaan kuitenkin perustella yleistä järjestystä koskevilla syillä ainoastaan silloin, kun kyseiset toimenpiteet ovat tarpeen niiden etujen suojaamiseksi, jotka kyseisillä toimenpiteillä pyritään turvaamaan, ja ainoastaan siltä osin kuin näitä tavoitteita ei voida saavuttaa vähemmän rajoittavilla toimenpiteillä (ks. em. asia Sayn-Wittgenstein, tuomion 90 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 89 Kuten tämän tuomion 66 kohdasta käy ilmi, henkilön sukunimi on osa hänen identiteettiään ja yksityiselämäänsä, jonka suoja vahvistetaan Euroopan unionin perusoikeuskirjan 7 artiklassa ja ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen 8 artiklassa.
- 90 Lisäksi unionin oikeudessa on tunnustettu unionin kansalaisten perhe-elämän suojan turvaamisen merkitys perustamissopimuksessa taattujen perusvapauksien käyttämisen esteiden poistamiseksi (ks. yhdistetyt asiat C-482/01 ja C-493/01, Orfanopoulos ja Oliveri, tuomio 29.4.2004, Kok., s. I-5257, 98 kohta).
- 91 Jos on osoitettu, että kieltäytyminen muuttamasta pääasiassa kyseessä olevan unionin kansalaisista muodostuvan pariskunnan yhteistä sukunimeä aiheuttaa heille ja/tai heidän perheelleen vakavaa haittaa hallinnollisesti, työelämässä ja yksityiselämässä, ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen on ratkaistava, noudattaako tämä kieltäytyminen oikeaa tasapainoa käsillä olevien intressien eli yhtäältä pääasian kantajien yksityis- ja perhe-elämän kunnioittamista koskevan oikeuden ja toisaalta

sen välillä, että asianomainen jäsenvaltio suojelee hyväksyttävästi virallista kansalliskieltään ja perinteitään.

- 92 Sitä osin kuin kyse on puolalaisen sukunimen ”Wardyn” muuttamisesta vihkitodistukseen ”Vardyniksi”, voitaisiin sitä, että Vilnan väestörekisteriyksikkö kieltäytyi suostumasta pääasian kantajien tältä osin esittämiin muutosvaatimukseen, mahdollisesti pitää suhteettomana sen vuoksi, että tämä yksikkö kirjoitti kyseisen nimen pääasian toisen kantajan osalta samaan todistukseen kyseessä olevien puolalaisten oikeinkirjoitussääntöjen mukaisesti.
- 93 On lisäksi todettava, että unionin tuomioistuimelle toimitettujen tietojen mukaan muiden jäsenvaltioiden kansalaisten sukunimet voidaan Liettuassa kirjoittaa käyttämällä niitä latinalaisten aakkosten kirjaimia, joita liettualaisissa aakkosissa ei ole. Se, että pääasian toisen kantajan sukunimi alkaa vihkitodistuksessa W-kirjaimella, jota ei ole liettualaisissa aakkosissa, on lisäksi todisteena tästä.
- 94 Kun otetaan huomioon edellä esitetty, kolmanteen ja neljänteen kysymykseen on vastattava, että SEUT 21 artiklaa on tulkittava siten, että
- se ei ole esteenä sille, että jäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset kieltäytyvät kansallisen säännösten nojalla, jonka mukaan henkilön sukunimi ja etunimet voidaan kirjoittaa tämän valtion henkilötietoja osoittaviin asiakirjoihin vain virallisen kansalliskielen oikeinkirjoitussääntöjä noudattaen, muuttamasta erään kansalaisensa suku- ja etunimeä tämän syntymä- ja vihkitodistukseen toisen jäsenvaltion oikeinkirjoitussääntöjen mukaisesti

- se ei ole esteenä sille, että jäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset kieltäytyvät pääasiassa kyseessä olevan kaltaisissa olosuhteissa ja tämän saman säännösten mukaisesti muuttamasta unionin kansalaisista muodostuvan avioparin yhteistä sukunimeä, sellaisena kuin se on näistä kansalaisista toisen lähtöjäsenvaltion antamissa henkilötietoja osoittavissa asiakirjoissa viimeksi mainitun valtion oikeinkirjoitussääntöjen mukaisessa muodossa, edellyttäen, että tämä kieltäytyminen ei aiheuta kyseisille unionin kansalaisille vakavaa haittaa hallinnollisesti, työelämässä ja yksityiselämässä, minkä arvioiminen on ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen tehtävä. Jos tilanne on tällainen, kyseisen tuomioistuimen on tutkittava myös, onko muuttamisesta kieltäytyminen tarpeen niiden etujen suojaamiseksi, jotka kansallisella säännöstöllä pyritään turvaamaan, ja oikeassa suhteessa hyväksyttävästi tavoiteltuun päämäärään nähden

- se ei ole esteenä sille, että jäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset kieltäytyvät pääasiassa kyseessä olevan kaltaisissa olosuhteissa ja tämän saman säännösten mukaisesti muuttamasta unionin kansalaisen, joka on toisen jäsenvaltion kansalainen, vihkitodistusta siten, että asianomaisen kansalaisen etunimet kirjoitettaisiin tähän todistukseen tarkkeineen sellaisina kuin ne on kirjoitettu hänen lähtöjäsenvaltionsa antamiin henkilöllisyyttä osoittaviin asiakirjoihin ja viimeksi mainitun jäsenvaltion virallisen kansalliskielen oikeinkirjoitussääntöjen mukaisessa muodossa.

Oikeudenkäyntikulut

- ⁹⁵ Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (toinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

- 1) Kansallinen säännöstö, jonka mukaan henkilön etu- ja sukunimet voidaan kirjoittaa tämän valtion henkilötietoja osoittaviin asiakirjoihin vain virallisen kansalliskielen oikeinkirjoitussääntöjen mukaisesti, koskee tilannetta, joka ei kuulu rodusta tai etnisestä alkuperästä riippumattoman yhdenvertaisen kohtelun periaatteen täytäntöönpanosta 29.6.2000 annetun neuvoston direktiivin 200/43/EY soveltamisalaan.

- 2) SEUT 21 artiklaa on tulkittava siten, että
  - se ei ole esteenä sille, että jäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset kieltäytyvät kansallisen säännösten nojalla, jonka mukaan henkilön sukunimi ja etunimet voidaan kirjoittaa tämän valtion henkilötietoja osoittaviin asiakirjoihin vain virallisen kansalliskielen oikeinkirjoitussääntöjä noudattaen, muuttamasta erään kansalaisensa suku- ja etunimeä tämän syntymä- ja vihkitodistukseen toisen jäsenvaltion oikeinkirjoitussääntöjen mukaisesti

  - se ei ole esteenä sille, että jäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset kieltäytyvät pääasiassa kyseessä olevan kaltaisissa olosuhteissa ja tämän saman säännösten mukaisesti muuttamasta unionin kansalaisista muodostuvan avioparin yhteistä sukunimeä, sellaisena kuin se on näistä kansalaisista toisen lähtöjäsenvaltion antamissa henkilötietoja osoittavissa asiakirjoissa viimeksi mainitun valtion oikeinkirjoitussääntöjen mukaisessa muodossa, edellyttäen, että tämä kieltäytyminen ei aiheuta kyseisille unionin kansalaisille vakavaa haittaa hallinnollisesti, työelämässä ja yksityiselämässä, minkä arvioiminen on ennakkoratkaisupyyntöön esittäneen tuomioistuimen tehtävä. Jos tilanne on tällainen, kyseisen

tuomioistuimen on tutkittava myös, onko muuttamisesta kieltäytymisen tarpeen niiden etujen suojaamiseksi, jotka kansallisella säännöstöllä pyritään turvaamaan, ja oikeassa suhteessa hyväksyttävästi tavoiteltuun päämäärään nähden

- se ei ole esteenä sille, että jäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset kieltäytyvät pääasiassa kyseessä olevan kaltaisissa olosuhteissa ja tämän saman säännösten mukaisesti muuttamasta unionin kansalaisen, joka on toisen jäsenvaltion kansalainen, vihkitodistusta siten, että asianomaisen kansalaisen etunimet kirjoitettaisiin tähän todistukseen tarkkeineen sellaisina kuin ne on kirjoitettu hänen lähtöjäsenvaltionsa antamiin henkilöisyyttä osoittaviin asiakirjoihin ja viimeksi mainitun jäsenvaltion virallisen kansalliskielen oikeinkirjoitussääntöjen mukaisessa muodossa.

Allekirjoitukset